

HORIZON-TAAL

juli - oktober 2023

Jaargang 55 - nummer 322

LA IFEF-KONGRESO EN ANTVERPENO PLENE SUKCESIS
PEKO - PRINTEMPA ESPERANTO-KUNVENO
EEN VERBORGEN PAREL IN HET LUIKSE

INHOUD

Ten geleide + HungaroMania	3
Resolutie van het 108ste Esperanto-Wereldcongres	4
Esperanto ontdekken, leren en gebruiken	5
La 74-a IFEF-kongreso en Antverpeno plene sukcesis	10
Peko - Printempa Esperanto-kunveno	12
Esperanto als interculturele schakel voor poëzie in het Papiamento	14
Invito al la Beneluxa Kongreso	17
Een verborgen parel in het Luikse.....	18
Een esperantist uit een mijnwerkersfamilie op bezoek in Limburg	21
Vortpuzlo	22

Foto op de cover: groepsfoto van het IFEF-congres in Antwerpen.

TEN GELEIDE

Op het ogenblik van dit schrijven ben ik net terug van deelname aan het “kunkongreso” ILEI-IJK in het Italiaanse Lignano Sabbiadore (verslag volgt). Het was een “kunkongreso” want zowel TEJO, de Esperantojongeren, en ILEI, de koepel van Esperanto-lesgevers, organiseerden er hun congres gelijktijdig en op dezelfde plaats. Ik was blij verrast dat de jongeren meer dan de helft van het aantal deelnemers uitmaakten en dat zij een verbazend talent tentoonspreidden. Maar eigenlijk kan je dat geen verrassing meer noemen. Het blijvende succes van de Verdaj Skoltoj – zie het verslag over PEKO op blz. 12 – bewijst dat er talentvolle en gemotiveerde jongeren zijn. Het geeft hoop voor de toekomst! Nu ook nog jongeren aantrekken en activeren in Vlaanderen.

Piet Glorieux

Welkom op het Benelux-congres in Bouillon van 28 september tot 1 oktober!

Het Beneluxa Kongreso is een jaarlijks terugkerend evenement dat afwisselend wordt georganiseerd door de Vlaamse Esperantobond en Espéranto Wallonie. In 2023 gaat het door in Bouillon. Alle info kan je vinden op pagina 17 in dit nummer en op <https://benelukso.eu/kongreso>

Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond vzw

55ste jaargang juli-oktober 2023. Verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Overname van artikelen is vrij op voorwaarde dat de bron wordt vermeld en een exemplaar aan de redactie wordt gestuurd.

Hoofdredacteur: Piet Glorieux @horizon.taal@esperanto.be www.esperanto.be/horizontaal

Tekstopmaak: Yves Nevelsteen yves.nevelsteen@gmail.com

Werkten mee aan dit nummer: Péter Bogdan, Herman Deceuninck, Liba Gabalda, Lode Van de Velde e.a.

Administratie en verantwoordelijke uitgever

Vlaamse Esperantobond vzw • Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen

03 234 34 00 admin@fel.esperanto.be www.esperanto.be/fel/nl

BE0419 028 122 • RPR Antwerpen • KBC: IBAN BE31 4025 5105 3155, BIC: KREDBEBB

bpost: IBAN BE66 0000 2653 3843, BIC: BPOTBEB1

Abonnement: 30 euro per jaar (6 nummers)

Advertentietarieven:

	1-malig	3-malig*	6-malig*
1/1 pagina	257	625	1000
1/2 pagina	150	375	600
1/3 pagina	110	275	440
1/4 pagina	80	200	320
1/8 pagina	55	140	220
1/12 pagina	30	75	120

Alle prijzen zijn in euro.

* Inlassing van 3x dezelfde advertentie van een drukklaar geleverd exemplaar.
Btw-tarief van 21% op deze tarieven.

BONVENON
ÜDVÖZLÜNK

HUNGAROMANIA

Ĉiu kun pasio por Hungario kaj/aŭ la hungara: BONVENON/ÜDVÖZLÜNK

- ● **KIO?** Tago en kiu Hungario kaj la hungara lingvo centras.
- ● **KIAM?** Aŭtune 2023
Pordoj: 10a horo - starto: 10.30
- ● **KIE?** Sint-Albertuscollege Leuven (Heverlee)
Geldenaaksebaan 277, 3001 Haasrode
- ● **ENIRO** Antaŭpage: € 12
Surloke: € 15
- ● **Plia info** www.hungaromania.eu

Kunlaboras la urbo Loveno kaj

Liszt Institute, Hungarian Cultural Center Brussels

RESOLUTIE VAN HET 108STE ESPERANTO-WERELDCONGRES IN TURIJN, ITALIË

De 1318 deelnemers aan het 108ste Esperanto-Wereldcongres in Turijn, Italië, 29 juli - 5 augustus 2023, hebben het onderwerp "Immigratie - samenvloeiing van menselijke waarden" besproken. De deelnemers uit 69 landen hebben over dit onderwerp niet alleen gediscussieerd maar het ook meegemaakt en beleefd: omdat allen de internationale taal Esperanto spreken, werd de gedachtewisseling door geen taalmoeilijkheden belemmerd en zo vloeiden werkelijk de menselijke waarden van alle aanwezigen in harmonieuze stemming samen.

Veel esperantisten droegen als migrant eigen ervaringen aan en legden er de nadruk op dat kennis van het Esperanto wel heeft geholpen steun te krijgen in het begin van hun nieuwe leven, maar dat het aanleren van de taal van het betreffende land doorslaggevend is om in te burgeren.

Dat geldt voor alle migranten, ongeacht of ze uit vrije wil verkozen hebben te verhuizen naar een ander land, of hun huis moesten ontvluchten vanwege oorlog, nood of vervolging.

Dientengevolge hebben de deelnemers het volgende vastgesteld:

1. De burgermaatschappij van de gaststad Turijn geeft een illustre voorbeeld voor integratie van migranten en vooral vluchtelingen in de maatschappij.

2. Met zorg constateren de congresleden dat het aantal vluchtelingen in de wereld vorig jaar voor het eerst boven de 100 miljoen is gestegen. Wij waarschuwen dat alleen al door klimaatverandering steeds meer mensen zich gedwongen zien hun huis te verlaten.

3. Wij roepen alle staten in de wereld op de oorzaken van onvrijwillige migratie op te heffen en wij steunen de pogingen van de Verenigde Naties en de

andere bovennationale organisaties de problemen, zo niet op te lossen, tenminste beheersbaar te maken.

4. Wij doen een beroep op de staten waar vluchtelingen hun heil zoeken, hen op te vangen en te voorzien van alle steun om een zelfstandig en onafhankelijk bestaan op te bouwen. Wij zijn ervan overtuigd dat migratie uiteindelijk resulteert in verrijking van de cultuur en in een maatschappij met hogere welvaart in die landen zelf.

Wij erkennen de historische waarde van migratie - migratie vormt de grondslag van de ontwikkeling van de mensheid.

5. Wij doen een beroep op de staten de vluchtelingen de waarborg te geven te kunnen leven vrij van taaldiscriminatie en discriminatie in het algemeen. Kortom: de Universele Verklaring van de Mensenrechten, uitgeroepen in 1948, na te leven.

6. Nu, in het 75ste jaar na de uitroeping van de Universele Verklaring van de Mensenrechten, moeten wij met zorg vaststellen dat die rechten in vele delen van de wereld verzaakt worden.

7. Daarom zijn wij solidair met vluchtelingen en attenderen erop dat de Rechten van de Mens universeel zijn, die gelden voor iedere individu, waar ook ter wereld, ook voor migranten.

Turijn, Italië, 5 augustus 2023

Vertaling in het Nederlands: Rob Moerbeek

De originele tekst van deze resolutie in het Esperanto kan je terugvinden op de website van de Wereld Esperantobond: <https://uea.org/gk/1118a1>

ESPERANTO ONTDEKKEN

Er zijn enorm veel mogelijkheden: je kunt naar voordrachten gaan in lokale clubs, reizen naar grote evenementen of kleinere bijeenkomsten, boeken en tijdschriften lezen, zelf schrijven, muziek beluisteren (of maken) enz.

Op internet kun je onder andere op de volgende websites terecht voor achtergrondinfo:

- <https://esperanto.be>
- <https://mallonge.net/infolders>
- <https://esperantoestas.blogspot.com>
- <https://mallonge.net/eo-wikipedia>

Of kom eens langs op het Esperantocentrum!

STARTEN MET ESPERANTO

Om Esperanto te leren zijn er veel mogelijkheden. Hierna een persoonlijke selectie: klassikaal, zelfstudie via internet, via een app of via een cursuspakket.

1 Online

Cursus voor absolute beginners (Piet Glorieux) - Nederlands-, Frans- of Engelstalig. Tijdstip en frequentie: te bespreken (start in oktober). Informatie & aanmelding: Piet Glorieux, tel. 0472 257 918, e-mail: piet.glorieux@gmail.com

2 Klassikaal

Op verschillende plaatsen in Vlaanderen worden cursussen georganiseerd, zowel voor beginners als gevorderden. Het aanbod is sterk afhankelijk van de interesse; meestal wordt een klassikale cursus pas aangeboden vanaf 5 geïnteresseerden. In de volgende steden zijn er lokale groepen die een cursus aanbieden:

BRUGGE – cursus voor beginners (en eventueel voor gevorderden)

Start: workshop over Esperanto
18 september om 18u in Lokaal
Dienstencentrum Ter Leyen, Kroosmeers 1,
8310 Brugge

Informatie & aanmelding: Johan Van Eenoo, tel. 0496 51 04 17, e-mail: johan.van.eenoo@telenet.be

PEER - Basiscursus Esperanto

Gebruikte cursus <https://www.pingveno.nl>

Tijdstip: Op woensdag van 09.30 u. tot 11.30 u. Wekelijks, behalve tijdens de schoolvakanties Van 13 september 2023 (info en voorstelling Esperanto en de cursus) tot en met 26 juni 2024.

Informatie & aanmelding: Henri Schutters tel. 0476 81 93 67 E-mail: henri.schutters@skynet.be

Locatie: BICC Cultuurcentrum Poorthuis, Zuidervest 2A, 3990 Peer

BRUSSEL

Spoedcursus in 15 lessen elke dinsdag van 18.30 uur tot 20.00 uur. De eerste sessie van het seizoen 2023-24 begint op dinsdag 12 september 2023 en de tweede op 6 februari 2024. Aarzel niet om te informeren! Cursusleider en contactpersoon: Adam Brooking (kresko@esperantobruselo.org)

Spreekvaardigheids- en bijschaving/voordracht wekelijks op dinsdag volgens de schoolkalender van de Vlaamse Gemeenschap. Cursusleider en contactpersoon: Nikolao de Buyl (nikolao@esperantobruselo.org)

3 Studieweekend

Om te ontdekken of het Esperanto iets voor jou is, is een studieweekend zoals dat van Esperanto Nederland ideaal. Het volgende studieweekend vindt plaats van vrijdag 13 oktober t/m zondag 15 oktober 2023. Locatie: natuurvriendenhuis Krikenhaar, Krikenhaar 11, 7627 PA Bornerbroek. www.esperanto-nederland.nl/studieweekend

organiseert een

STUDIEWEEKEND
STUDOSEMAJNFINON

4 Via een app

Wil je zelfstandig aan de slag? Er zijn tal van mogelijkheden en een aantal websites, apps en cursusboeken zijn recent vernieuwd.

uTALK

Taalcursus voor zowel beginners als gevorderden.

te vinden op Google Play (Android), App Store (iOS)
Werktaal: Nederlands. Keuze uit meer dan 100 talen.
De cursus start op in de taal van de computer (OS).

Meer info: <https://utalk.com/nl>

Commentaar: Degelijke cursus die je direct onderdompelt in de taal. Geen (vervelende?) grammatica. Voor wie de kernwoorden en -zinnen in een andere taal wil leren. Het is ideaal voor beginners en onmisbaar voor gevorderden die hun woordenschat en uitspraak willen verbeteren.

Prijs: € 5,99 voor één maand

€ 4,17/maand voor zes maanden

€ 2,92/maand voor twaalf maanden

DUOLINGO – cursus in de vorm van een computerspel te vinden op Google Play (Android) en de App Store (IOS)

Werktaal: Engels, Spaans, Frans

Meer info: www.duolingo.com/courses

Commentaar: Heel degelijke cursus, die wel enige inspanning vergt, maar het loont. Het bewijs daarvan: tijdens bijeenkomsten (en natuurlijk op internet) duiken meer en meer mensen op die Esperanto via Duolingo hebben geleerd.

Prijs: gratis versie met reclame; premiumversie met diverse uitbreidingen en zonder reclame:
Prijs: € 13,99 voor één maand

€ 7,33/maand voor twaalf maanden.

Veel mensen hebben al Esperanto geleerd via Duolingo. In deze video geven enkelen van hen advies over het leren van talen, vertellen ze over hun huidige activiteiten in de Esperantobeweging en hoe Esperanto hun leven heeft veranderd.
www.mallonge.net/duolingo-lernintoj

5 Via internet

ESPERANTO12.NET

De snelste cursus voor de basiskennis. Gebruikt de belangrijkste 500 woorden. **Werktaal:** Nederlands. **Commentaar:** Geoptimaliseerd voor smartphones. De cursus bestaat uit 12 lessen, met in elke les een leestekst, commentaar over de grammatica en 3 oefeningen. Daarna kan je het belangrijkste verstaan en zinnen vormen om je elementair uit te drukken en verstaanbaar te maken. <https://esperanto12.net/nl/>

LERNU

Gratis cursus in de vorm van een stripverhaal. **Werktaal:** Nederlands. **Commentaar:** Degelijke cursus; sinds kort is de site in een eigentijds, professioneel jasje gestoken. Woordenboek en grammatica beschikbaar. www.lernu.net/nl

LANGUAGE DROPS

Moeiteloos visueel Esperanto leren. **Werktaal:** Engels. **Commentaar:** Drops helpt je nieuwe woordenschat te leren via leuke, snelle games met eenvoudige mnemonische afbeeldingen.

www.languagedrops.com

KURSO DE ESPERANTO

Multimediaal computerprogramma voor de zelfstudie van Esperanto. **Werktaal:** Nederlands. **Commentaar:** Slechts 12 lessen. Uitspraak en luisteroefeningen. Met correctiedienst via e-mail. www.ikurso.net

PINGVENO

Online Esperantosleutel. Beknopte grammatica en woordenlijst. **Werktaal:** Nederlands. **Commentaar:** Dit boekje bevat een kort overzicht van de grammatica en geeft een vertaling van de 1500 meest gebruikte woorden. Met behulp van deze sleutel kan je een eenvoudige Esperantotekst begrijpen. www.pingveno.nl

BABADUM Al spelend leren! **Commentaar:** BaBaDum is een website waarmee je tot 5 spellen in 21 talen kan spelen om je vaardigheden in een vreemde taal te verbeteren en te oefenen. Er worden leuke en unieke beelden gebruikt en de audio in het Esperanto is duidelijk uitgesproken. www.babadum.com

MAZI EN GONDOLANDO – voor kleine en grote kinderen. Spelenderwijs leren aan de hand van een grappig verhaal. **Commentaar:** Wie Esperanto op een andere manier tot zich wil nemen, kan dit eens proberen. Het beeldmateriaal is een beetje oubollig,

maar men is bezig met een nieuwe versie. Deze kan je vinden op www.mallonge.net/mazi

6 Via een cursuspakket

TAALCORSUS ESPERANTO - DE WERELD-TAAL IN 25 LESSEN

Met deze taalcursus zul je snel en goed inzicht krijgen in het Esperanto. Er wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van de elementen die je reeds kent uit het Nederlands en af en toe valt men terug op je (passieve) kennis van o.a. het Frans en Engels. Verder worden er in de cursus zo veel mogelijk geheugensteuntjes gegeven. **Werktaal:** Nederlands. **Samenstelling:** boek. **Prijs:** € 12 + verzendkosten. www.mallonge.net/taalcursus

ESPERANTO PROGRAMITA

Cursus voor zelfstudie. **Werktaal:** Nederlands **Samenstelling:** boek + audio-cd (+ woordenboek). **Prijs:** boek + audio-cd: € 19,70 + verzendkosten. woordenboek: € 18 + verzendkosten.

Actie (september en oktober): 50% korting.

Commentaar: Met dit cursuspakket bereik je in drie tot zes maanden – afhankelijk van je taalaanleg en individuele inspanning – een taalbeheersingsniveau waarmee je je behoorlijk uit de slag kan trekken. www.retbutiko.be/eo/ero/progl

ESPERANTO - GRAMMATICA MET OEFENINGEN

Een gedegen grammatica voor ten minste enigszins gevorderde esperantisten. **Werktaal:** Nederlands. **Samenstelling:** boek + audio-cd. **Prijs:** € 19,90 + verzendkosten. **Commentaar:** Een basiskennis van grammaticale verschijnselen wordt voorondersteld. Bij het boek is een cd gevoegd met ongeveer een uur speeltijd. Daarop zijn uitspraak oefeningen, uitgewerkte opgaven en enkele stukjes Esperantozang te horen. www.retbutiko.be/eo/ero/egmo

COMPLETE ESPERANTO – voor wie het Engels beheerst. Zelfstudie cursus. Op het einde van de cursus heb je bijna niveau B2 behaald. Men kan de teksten gratis beluisteren op internet. **Werktaal:** Engels. **Samenstelling:** boek + uitspraak op internet. Prijs: £ 39,99 of € 52,45 (bij Standaard Boekhandel online). www.mallonge.net/complete

ENJOY ESPERANTO – voor wie Engels beheerst. Zelfstudie cursus. Vervolg op COMPLETE ESPERANTO. Conversatie op basis van een realistisch verhaal, maakt je meer dan ooit wegwijs in de Esperantogrammatica en -cultuur. De cursus

bevat materiaal van diverse oorsprong, zoals tijdschriften, blogs en podcasts. **Werktaal:** Engels. **Samenstelling:** boek + uitspraak op internet. Prijs: € 48,95 (bij Standaard Boekhandel online). www.mallonge.net/enjoy

KARLO - EENVOUDIG LEESBOEK

Dit boekje is ideale lectuur voor wie een cursus Esperanto afgerond heeft, de taal wil oefenen en nieuwe woorden wil leren. Het verhaal beschrijft het leven van een fictieve “Karlo”. De belangrijkste gebeurtenissen uit een mensenleven komen aan bod. Woorden die niet in bovenstaande cursus voorkomen, staan onderstreept in de tekst en rechts vind je de vertaling van dit woord of deze woordstam, telkens in het enkelvoud of in de infinitief, net als in een woordenboek. Zo leer je om het woord in de tekst zelf op de juiste manier te interpreteren. **Auteur:** Edmond Privat. **Bewerking:** Lode Van de Velde. **Werktaal:** Esperanto en Nederlands. **Samenstelling:** boek. **Prijs:** € 10 + verzendkosten; te bestellen via www.eldonejolibera.be

Bezoek eens een Esperantoclub. Je vindt de lijst van de clubs achteraan. Of neem deel aan een bijeenkomst; er staan er honderden op <https://eventaservo.org>. En nog een andere mogelijkheid is skypen met esperantisten overal ter wereld. Dankzij het internet zijn de mogelijkheden haast onbeperkt geworden!

ESPERANTO OEFENEN

Je kan natuurlijk altijd een bezoekje brengen aan een van de clubs, waar ze je met open armen zullen ontvangen. Je vindt de lijst van de clubs achteraan. Een andere mogelijkheid is gewoon op zoek gaan naar een Esperantospreker in je buurt met behulp van de Amikumu-app (zie verder). En nog een andere mogelijkheid is skypen met Esperantoleraars van overal ter wereld via Ekparolu (zie verder).

AMIKUMU-app

De Amikumu-app toont Esperantosprekers in volgorde van de afstand ten opzichte van jouw locatie. Als blijkt dat er iemand in de buurt is die Esperanto spreekt (en dat ook aangeeft via de Amikumu-app), dan kan je die persoon onmiddellijk contacteren - zonder dat je zijn of haar telefoonnummer of e-mailadres kent. Maak een account aan en ga op zoek naar Esperantosprekers in je buurt. Wie weet is er toevallig een rondreizende Esperantospreker in je buurt. www.amikumu.com
EKPAROLU

Oefen je Esperanto met gevorderde (binnen- of) buitenlandse sprekers. Na een klein testje, dat nagaat of je over een minimale kennis beschikt (anders is het moeilijk communiceren), kan je een communicatiesessie vastleggen met een leraar en op het afgesproken moment beginnen te skypen. www.edukado.net/ekparolu

FACILA.ORG

Eenvoudige teksten over UEA en de Esperanto-beweging, die ook beluisterd kunnen worden.

<https://uea.facila.org>

TELEGRAM

Telegram is een eenvoudig gratis communicatieprogramma voor computers en mobiele telefoons. Esperantisten gebruiken het om er tekst- en spraakberichten mee te verzenden en om andere sprekers te bellen. Het is mogelijk om er alle soorten inhoud mee te verzenden. Er zijn veel groepen waarbij esperantisten over verschillende onderwerpen praten. Op de website www.telegramo.org kan je een overzicht vinden van groepen, kanalen en stickers. Ook kan je daar lezen over de vertaling van de interface naar het Esperanto.

ESPERANTO GEBRUIKEN

Wie Horizontaal leest, ontdekt voortdurend andere mogelijkheden. Om je een beetje wegwijs te maken vind je hieronder enkele "portalsites", die je doorverwijzen naar allerlei toepassingen. Je kan je natuurlijk ook abonneren op een tijdschrift (cfr. formulier in bijlage) of boeken lezen.

Luisteren en kijken

- **muzaike.info** Muzaiko 24/24u internetradio in het Esperanto!
- **esperanto.cri.cn** Ĉina Radio Internacia. Dagelijkse uitzending in het Esperanto vanuit China.
- **mallonge.net/radiokubo** Radio Havano Kubo. Wekelijkse uitzending in het Esperanto vanuit Cuba

- **kern.punkto.info** Kern.punkto. Podcast van Eva Fitzelová en Johannes Mueller over techniek, cultuur en maatschappij
- **podkasto.net** Varsovia Vento. Podcast van een Poolse Esperantoclub in Warschau
- **laboren.org** La Bona Renkontiĝo. Podcast van Stela Eszti over hoe je een goede Esperantobijeenkomst kunt organiseren
- **vinilkosmo.com** Als lid van de abonklubo van Vinilkosmo heb je naargelang van je bijdrage recht op diverse cd-roms of downloads
- **t1p.de/auskultejo1** Nova Aŭskultejo Germana Esperanto-Biblioteko en Aalen kaj Stano Marček decidis donaci al la esperantistaro, en tiu ĉi malfacila tempo, kiam multaj el ni devas esti hejme, novan Aŭskultejon, kie oni povas trovi libere aŭskulteblajn sonlibrojn kaj kantojn: Vi jam povas aŭskulti La Neĝan blovadon de Aleksander Puŝkin, La Strangan Butikon de Raymond Schwartz, fabelojn de fratoj Grimm kaj de Andersen kaj multajn aliajn tekstojn kaj kantojn.

Portaal- en andere sites

- **Esperanto Start** <https://esperanto.start.be>
- Esperanto ontdekken, leren en gebruiken.
- **Esperanto.net** www.esperanto.net/nl Voorstelling van Esperanto en links naar allerlei cursussen.
- **Novajoj** <https://novajhoj.weebly.com> Dagelijks actualiteitenjournaal. Veel gratis downloadbare boeken. Links naar (web- en andere) radio's, videomateriaal.
- **Kunfarejo** www.mallonge.net/kunfarejo
- Veel links naar gebruiksmogelijkheden van Esperanto.
- **El Popola Ĉinio** www.espero.com.cn Interessante info over (vooral Chinese) actualiteit en uit de Esperantowereld. De (zelf)censuur moet je erbij nemen.
- **Libera Folio** www.liberafolio.org Onafhankelijke (en kritische) online Esperantokrant over de Esperantobeweging.
- **Sumoo** www.esperanto-sumoo.pl Wedstrijd met de bedoeling om het lezen van Esperantoboeken aan te moedigen. Je voert a.h.w. een strijd met jezelf om binnen een bepaalde tijdspanne een boek uit te lezen.
- **Tutmondaj Voĉoj** <https://eo.globalvoices.org> Nieuws dat in de gewone media zelden aan bod komt. Vertaling van geselecteerde artikelen van de site Global Voices.
- **Wikipedia in het Esperanto** eo.wikipedia.org
- Al meer dan 283.000 artikelen in deze internetencyclopedie.

Tijdschriften

In volgorde van moeilijkheidsgraad.

pe = op papier en elektronisch, e = alleen elektronisch

Juna Amiko (pe) www.mallonge.net/juna-amiko
Verhalen, artikelen over actuele onderwerpen, gedichten, liedjes, quizen, moppen, theatervoorstellingen, verslagen over evenementen, interviews enz.

Kontakto (pe) www.uea.org/revuoj/kontakto
Voor gevorderden die zich interesseren voor andere landen, volkeren, culturen en samenlevingen. Uitgegeven door TEJO, de Esperantojongeren.

Monato (pe) www.monato.be
Een van de wereldwijd bekendste tijdschriften, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond (VEB). Dus met je abonnement steun je hen meteen ook.

Revuo Esperanto (pe) www.revuoesperanto.org
Uitgegeven door de Wereld-Esperantovereniging. Onmisbaar als je op de hoogte wil blijven van wat reilt en zeilt in de Esperantowereld.

Le Monde diplomatique (e) eo.mondediplo.com
Progressief zicht op de actualiteit. Vertaling van een selectie van artikelen. In Esperanto. Gratis.

Beletra Almanako (pe) www.beletraalmanako.com
Over Esperantocultuur: literatuur, muziek, toneel, film, sociologie, linguïstiek en cultuurpolitiek, woordpuzzels, nieuws enz.

Unesko-Kuriero (pe) eo.uea.org/revuoj/unesko_kuriero
Dit tijdschrift, uitgegeven door de Organisatie van de Verenigde Naties voor Onderwijs, Wetenschap en Cultuur (UNESCO), verschijnt vier keer per jaar in zeven talen. Het promoot de idealen van UNESCO en verspreidt ideeën over internationaal belangrijke onderwerpen, in overeenstemming met zijn mandaat.

Boeken

In Esperantoland vind je een hele waaier aan boeken en elektronisch leesmateriaal. Via de webwinkel van de Vlaamse Esperantobond vind je elk boek dat je wil. Als je het niet vindt kan de Vlaamse Esperantobond je zeker wegwijs maken. www.retbutiko.be/nl

Maar er is ook gratis online leesmateriaal te vinden. Op verkoj.com vind je een groot gamma van eenvoudig materiaal tot materiaal voor mensen die Esperanto volledig beheersen. Op de website **Libro.ee** vind je een massa gratis e-boeken.

Ontmoeten

Esperanto is een levende, gesproken taal. Dus hoe kan je ze beter gebruiken dan door kennis te maken met anderstaligen tijdens een of ander evenement. Eventa Servo is de site om op zoek te gaan naar zo'n evenement. Je vindt er nagenoeg alle activiteiten van esperantisten over heel de wereld: congressen, wekelijkse clubbijeenkomsten, wandelingen, cursussen enz. eventaservo.org

Groepsfoto van het Esperanto-Wereldcongres in Turijn. Meer dan 40 Belgen hebben hieraan deelgenomen.

LA 74-A IFEF-KONGRESO EN ANTVERPENO PLENE SUKCESIS

En majo 2023 okazis, jam por la kvara fojo, belga IFEF-kongreso, ĉi-foje en Antverpeno. Ĉeestis la kongreson ĉirkaŭ 100 homoj el 14 landoj.

La organiza teamo (LKK, Loka Kongresa Komitato) pretigis ampleksan kongreslibron kelkajn semajnojn antaŭ la kongreso. Partoprenantoj antaŭe ricevis ĝin per retpoŝto, kio multe helpis por prepariĝi al la kongresa semajno. Paperan version ĉiu ricevis surloke, en bonkvalita kongresa sako en kiu troviĝis kelkaj frandaĵoj de la antverpena regiono.

La malfermo okazis en la urbocentro, en bele ornamita salono de altlernejo. Ĉeestis du gravaj politikistoj kun respondecoj kiuj vere rilatis al la temo de la kongreso: daŭripova evoluo kaj transporto. Unu el ambaŭ politikistoj eĉ diris frazon en Esperanto kaj ĝin prononcis sufiĉe bone! Estis abundo da manĝetaĵoj kaj trinkaĵoj; Nicky Janssen tion tre zorge pretigis kun sia teamo de helpantoj. Impresis la tradukado: foje oni montris tradukon sur ekrano, foje oni interpretis, kaj la LKK-prezidanto Kristin Tytgat flue saltis de unu lingvo al la alia. Talentdotita juna pianludistino ornamis la inaŭguron muzike. Ŝi ankoraŭ studas, sed tamen tre impresis nin.

La diversaj prelegoj kaj prezentoj estis tre altnivelaj. Okazis kaj fakaj prelegoj de IFEF kaj prelegoj pri ĝeneralaj temoj. La du ĉefprelegojn prizorgis Ella Strug, pri “Stacidomoj en Belgio/Antverpeno: arkitekturo kaj kultura fono”, kaj Vladimir Ronin - pri “Historio de la unua pasaĝera fervojo sur la eŭropa kontinento”. Ambaŭ prelegantoj dum la kongreso profesie ĉiĉeronis en la centro de Antverpeno.

Partoprenantoj povis elekti inter du celoj: aŭ la historia urbocentro aŭ la belega stacidomo.

Dum la IFEF-kongreso en Antverpeno kunvenis anoj de la Erasmus+ projekto VERDEN. Kadre de tio Lars Sözuër prezentis la VERDEN-subprojekton VeloRelo. Krome okazis interalie prezento de Yves Nevelsteen pri la evento-diskoniga retejo Eventa Servo kaj ateliero de Johan Van Eenoo pri fretocitro. Ivo Durwael gvidis dum la kongresa semajno konversaciigan kurson por – samtempe – komencantoj kaj progresantoj.

Dum la Flandra Vespero, muzikistoj Bernard Van Lent kaj Lief Verbeeck prezentis diversajn specojn de muziko: parizan “musette”, judan “klezmer”, nostalgian balmuzikon, proprajn komponaĵojn aŭdigitaj per diversaj instrumentoj: akordeono, violono kaj tre malnova instrumento: la vjelo. Lode Van de Velde sprite prelegis pri Antverpeno surbaze de la “mapo de urbocentro de ĉiuj urboj de Eŭropo”. La mikso de rakontoj kaj belaj bildoj pri la historio de Antverpeno kaj Flandrio kun tipa loka muziko estis interesa kombino. Multe da talento sur la scenejoj!

La Kulturan Vesperon prezentis rusa duopo, junaj studentoj de la brusela konservatorio. La publiko forte aprezis la koncepton de la vespero: mikso de klasika muziko kun deklamado de poemoj fare de Anne Brabant.

Ĉiuj partoprenantoj tre ŝatis la fakekskurson al la trajnomuzeo Train World en Bruselo. La enhave riĉa broŝuro, zorge kunmetita de Nikolao De Buyl de la brusela grupo, estis vera pluso. Spite al lastminuta

problemo kun iu tramlinio, la partoprenantoj finfine glate atingis la kongresejon. Pluvis dum la ekskurso; la pluvjako, donaco de la urbo, estis tre bonvena por alfronti la “belgan veteron”.

La konata duopo Saša Pilipović kaj Georgo Handzlik regalis la partoprenantojn de la 74-a IFEF-kongreso per surscenigo de la amuza kabaredo “Mi diros al vi sekrete...”. Verda Banano verŝajne estas la sola teatro en la mondo kies aktoroj loĝas pli ol 1000 km for unu de la alia. La teatraĵo estis plenplena je Esperanto-kulturaj referencoj.

La tuttaga ekskurso iris per buso. Matene okazis vizito al la impona antverpena haveno kun loka ĉiĉeronino. Estis multe da entuziasmo, ne nur inter eksterlandaj ekskursantoj. Kelkaj flandroj finfine malkovris la havenon kaj ĝiajn perlojn kiel ekzemple la havenvilaĝon Lillo. Tre fascine. La busoveturo ne estis senproblema: foje pro malfermita ponto, foje pro tro malaltaj tuneloj. Ni kune konstatis, ke Antverpeno estas denstrafika regiono, kiel bele vortumis tion nia ĉiĉerono Paul De Cooman.

Pantagmanĝo estis provizita en la Kanada Pola Militomuzeo en Adegem (honore al la liberigistoj de la regiono fine de la Dua Mondmilito). Poste ekde la stacidomo de Maldegem ni veturis per trajno tirita de vaporlokomotivo, sur mallarĝa ŝpuro laŭ la antaŭa

trajnlino Maldegem – Bruĝo. Vizito de la muzeo konkludis la tuttagan ekskurson.

La organiza teamo pretigis surprizon por IFEF-prezidanto Rodica Todor okaze de ŝia naskiĝtago kaj por danki ŝin pro multjara engaĝiĝo por la fervojista Esperanto-movado. Dum la adiaŭa vespero la LKK regalis la partoprenantaron per tortoj kun portreto de la prezidanto kaj kadrita foto de la IFEF-estraro faritan dum la kongreso mem antaŭ la kongresa flago.

En salono de la kongresejo, Gerd Jacques de la Flandra Esperanto-Ligo prizorgis libroservon. Esperantaĵojn eblis ankaŭ aĉeti dum la ekskursoj al la Esperantocentro.

Partoprenantoj aprezis la tre bonkvalitajn kaj bongustajn manĝojn en la kongresejo. Dum la adiaŭa vespero la LKK laŭdis la kuiriston. La etoso de la kongreso estis ĝenerale tre bona kaj estis harmonia kunlaboro inter la LKK-anoj, kion la partoprenantoj rimarkis. Tion atestas la komuna kongresa fotaro; bela maniero por postĝui la eventon. Intertempe pli ol 500 fotoj de pli ol 10 malsamaj fotintoj troviĝas en tiu fotaro: <https://mallonge.net/ifef23fotaro>.

La LKK de la kongreso ankaŭ tre ĝojis pro la kunlaboremo de esperantistoj de la tri belga regionoj: esperantistoj el Flandrio kiu organizis la ĉefkongreson, la brusela grupo kiu multe helpis dum la fakekskurso kaj la valonaj esperantistoj kiuj respondecis pri postkongreso. Efektive post la ĉefkongreso sekvis turisma postkongreso en Valonio, la suda parto de Belgio. Oni interalie vizitis la “Bois du Cazier”, loko kie okazis grava mineja tragedio, la mezepokan citadelon de Namur kaj la ŝiplifto de Strépy-Thieu.

Yves Nevelsteen

PEKO - PRINTEMPA ESPERANTO-KUNVENO

PEKO estas Printempa Esperanto-Kunveno, sed jam de kelkaj jaroj ĝi fariĝis kvazaŭ belga kongreso. Ĉi-foje oni festis la jubilean dek-jariĝon de "Verdaj Skoltoj", kiuj organizis la aranĝon en la urbeto Tilff sub la gvido de Valère Doumont, nomata Lupo. La organiza teamo konsistis el dek skoltestroj kaj aliaj skoltoj inter kiuj dek ses adoleskantoj kaj ok junuloj. Estis akceptitaj tri novaj skoltoj al kiuj oni transdonis nigroverdan koltukon. Skoltoj havas kromnomojn, tiel aperis inter ni Abeloj, Bizono, Briardo, Dingo, Korsako, Magoto, Mambao, Orcino, Neĝpantero.

Tilff estas urbeto proksima al la urbo Lieĝo. Ĝi situas en profunda valo de la rivero Outhre ĉirkaŭata de bela naturo kaj de arbaroj por agrablaj promenadoj. La urbeto famiĝis pro sia speciala karnavalo en kiu paradas "Poreuloj" -

homoj trikoloro vestitaj per longaj verdaj ĉapoj kun sonoriloj, blankaj ĉemizoj kaj pantalonej, kaj ĉe la piedoj pajlo ĉirkaŭas la kruojn kvazaŭ radikojn. Gigantoj akompanas la grupon. En la urbeto staras fontano kun kolono ornamita per poreuloj.

PEKO-n partoprenis ĉefe junaj homoj el Belgio, Germanio kaj Francio. Entute kvindek geesperantistoj festis la dekjariĝon. Lu Wang alvenigis sep ĉinajn gejunulojn loĝantajn en Germanio same kiel ŝi. Ili ĉeestis Esperanto-kurson por komencantoj, kiun gvidis Christine Brucker laŭ diversaj instrumentoj.

Ni loĝis en renovigita farmbieno de la kastelo Brusonde el la 18-a jarcento, adaptita por diversaj kulturaj okazaĵoj. Apuda lageto kun ĉi-sezone florantaj irisoj ĉe la rando kaj nimfeoj en

ĝi, ornamas la parkon kaj donas belan vidon al la kastelo. Apud la loĝejo en antaŭa garbejo troviĝas unika muzeo pri abeloj. Ĝi prezentas filmojn pri la vivo de abeloj, posedas riĉan kolekton de abelbredaj objektoj el diversaj epokoj kaj amason da belgaj kaj eksterlandaj abelujoj skulptitaj el trunkoj. En la muzeo estas ankaŭ instalitaj du vitraj abeluloj por ebligi spekon de la agado de la abeloj. La muzeo estis inaŭgurita en la jaro 1974-a.

Dum la evento okazis diversaj programeroj. Bernard Regis prelegis kaj prezentis diversajn mapojn. Skoltoj priskribis la historion de la skoltismo, parolis pri siaj agadoj, aktivadoj, distraĵoj kaj aventuroj kiujn ni povis spekti ankaŭ bilde. Ili rakontis pri diversaj grupoj, laboraj kunvenoj, semajnfinoj kaj tendumadoj. Ni eksciis multon pri skoltismo - pri la tutmonda movado, pri ĵamboreoj, totemoj, diversaj insignoj kaj simboloj. Ili konigis al ni la skoltajn leĝojn kaj promeson kaj informis ankaŭ pri vojaĝkonkurso kaj muzikalo dum la IJK. La himno de la Verdaj Skoltoj estas: "La aŭto de la ĉef'..." Ili kunvenis krom en Belgio ankaŭ en Francio, Germanio, Hispanio kaj Nederlando. En la ĵaŭda vespero Ideal Gabalda organizis cirklodancadon. Ĉiuj fervore sekvis la instrukciojn kaj bone amuziĝis.

Dum la tago la partoprenantoj distriĝis per diversaj ludoj, kunkantis, provis muziki per tubetoj, konstruis simplajn aŭ pli komplikajn objektojn per lignaj bastonetoj, branĉetoj, tolaĵoj, papero kaj ŝnuretoj, faris origamion, ŝtofkolorigis ĉemizojn aŭ sakojn. Okazis ankaŭ gustumado de bieroj, kaj vespere eblis spekti filmojn aŭ ĉeesti noktan ekskurson. Por la posttagmezoj estis organizitaj ekskursoj - vizito al la urbo Lieĝo kaj kajakado sur la rivero Outhre, kie kelkaj spertis banadon ĉe renversiĝo de kajako. Iuj piedpromenis ĝis la abatejo Brialmont. Sur la ludtereno de la bieno aperis ankaŭ alia skolta grupo.

Ni manĝis precipe vegetare, kelkaj vegane. Bongustajn pladojn kuiris por ni Ella Strug kaj Eddy Van den Bosch kun la helpo de skoltoj en la kuirejo. Ni havis okazon gustumi ankaŭ ĉinan manĝaĵon (farĉitan pastaĵon) pretigitan de ĉinaj gastoj kaj anas-ovojn, kiujn provizis Valère. Ne mankis ankaŭ frititaj bananoj kun fandita ĉokolado, specialaĵo de Verdaj Skoltoj. Ĉi-foje ili ne estis rostigitaj rekte super fajro kiel oni kutimas fari en la naturo, sed bakitaj en la forno.

Antaŭ la dimanĉa forveturo estis anoncita la premio de la "Granda ludo". La gajnintoj ricevis jubilan bele ornamitan botelon, kiun ankaŭ eblis aĉeti por subteni la skoltan movadon.

Bone funkciis la libroservo de FEL. Esperantistoj el Lieĝo eldonis dulingvan libreton pri Tilff en Esperanto kaj la franca lingvoj. En la lasta vespero prezentigis la orkestro de tubistoj kaj la skeĉo pri "Kion diras vulpo?". Poste ni ĝuis koncerton de Jonny M sekvatan de diskomuziko. Ĉiuj bone amuziĝis ĝis malfruaj horoj. Estis agrabla etoso inter junaj skoltoj. Dankon al la organizantoj.

Liba Gabalda

ESPERANTO ALS INTERCULTURELE SCHAKEL VOOR POEZIE IN HET PAPIAMENTO

Deze bijdrage gaat over hoe toevalligheden kunnen leiden tot een onverwacht literair uitstapje naar de Caraïben en hoe Esperanto daarin een rol heeft gespeeld.

Toevallig kwam ik via het online tijdschrift *Stemmen van Afrika* (<https://mallonge.net/v5>) het gedicht “Papiamentu pa semper” (*Papiamento voor altijd* - <https://mallonge.net/v6>) tegen, dat door Pieter C. Muysken (<https://mallonge.net/v6>) in het Nederlands werd vertaald. Vervolgens heb ik de in Curaçao geboren auteur, Hilda de Windt Ayoubi, gecontacteerd om te vragen of ik het gedicht “*Wereldvrede*”, alsook het gedicht “*Papiamento voor altijd*” in het Esperanto mocht vertalen. Omdat Pieter Muysken waarde hechtte aan het Esperanto en met Hilda over deze taal had gesproken, kreeg ik hiervoor snel de toestemming. Hilda was samen met hem evenwel bezig met het schrijven van een nieuw boek (*Translingualism, Translation and Caribbean Poetry: Mother Tongue Has Crossed the Ocean* - <https://mallonge.net/v4>). Ze vroeg mij of ik voor dat boek het gedicht “*Moedertaal*” (*Lenga di mama*) naar het Esperanto wou vertalen met wat info over het Esperanto en of ik ook een tekstje wou schrijven over wat mijn ervaringen/uitdagingen waren bij het vertalen van het gedicht. Zo heb ik de titel “*Moedertaal*” bewust niet als “gepatra lingvo” vertaald. Moedertaal wordt meestal als ‘gepatra lingvo’ vertaald, maar gepatra betekent letterlijk ‘taal van de ouders, niet enkel de moeder. Kinderen leren niet enkel een taal van de moeder of de vader, maar ook van andere kinderen of de (officiële) moedertaal is net niet de huistaal. Taal is van iedereen en daarom gebruikt men in het Esperanto ook vaak de term “denaska lingvo”. Esperanto is voor de meeste sprekers een adoptietaal, een taal die ze zelf uit vrije wil hebben geleerd, meestal ook niet van broers en zusjes, vaders en moeders zoals in het geval van een ‘moedertaal’.

Hilda de Windt Ayoubi is als kind van Libanese ouders opgegroeid in Curaçao. Ze was lerares op een middelbare school en taaldocente aan de Universiteit van Curaçao. Ze heeft een bijzondere interesse voor ‘minderheidstalen’ en vooral voor haar moedertaal, het Papiaments. In deze video (<https://mallonge.net/va>) brengt Hilda de Windt een ode aan haar

moedertaal. Ze schrijft ook in het Nederlands, Frans, Engels, Spaans. Voor haar Papiamentse vertaling van Kahlil Gibran’s *The Prophet* (2014) ontving ze de Kahlil Gibran Chair aan de Universiteit van Maryland. Haar werk omvat verschillende vertalingen en dichtbundels, geïllustreerd met haar schilderijen (2018). De sociale en emotionele implicaties van het behoud of verlies van moedertalen, vormde de basis voor haar deels tweetalige dichtbundel *Geef me je Taal* (2019) die vooral taalgerelateerde gedichten bevat. In 2019 ontving ze van de UNESCO voor haar werk over het Papiamento het *Certificate of Merit*.

Vertalingen

Vertalingen zijn belangrijk voor minderheidstalen. Het boek *Translingualism, Translation and Caribbean Poetry* bevat naast vertalingen van gedichten in een 50-tal talen ook een vertaling in het Esperanto, hetgeen volgens haar veel publiciteit aan het Esperanto kan geven, want het boek is ook bedoeld voor andere landen en continenten en wordt als zodanig door de uitgever gepropageerd en geadverteerd. Door een samenloop van omstandigheden is Esperanto toegevoegd als allerlaatste taal. De vertalingen in de tientallen talen zijn een statement tegen de groeiende dominantie van één enkele taal en de gevolgen van deze ongelijkheid vanuit een literair en cultureel perspectief. De literaire wereld richt zich voornamelijk op dominante Europese talen, hoofdzakelijk Engels, en geeft zelden ruimte aan minder gesproken talen, zeker geen creooltalen. Ook daarom is dit boek een unicum in de literaire wereld.

Hilda Hayoubi benadrukt het belang van behoud en onderhoud van alle talen, omdat zij deel uitmaken van het culturele erfgoed van de mens. Zij komt mede door middel van haar gedichten en vertalingen op voor kleine onderdrukte groepen overal ter wereld. Zij maakt onderscheid tussen minderheidstalen en geminoriseerde talen. Minderheidstalen zijn doorgaans talen die door minder dan de helft van de bevolking in een land worden gesproken, terwijl geminoriseerde talen onderdrukte of gemarginaliseerde talen zijn, die als minderwaardig worden beschouwd, verboden worden of waarvan de sprekers vervolgd worden. (Bron: Hindorama.com)

Taaldiversiteit bedreigd

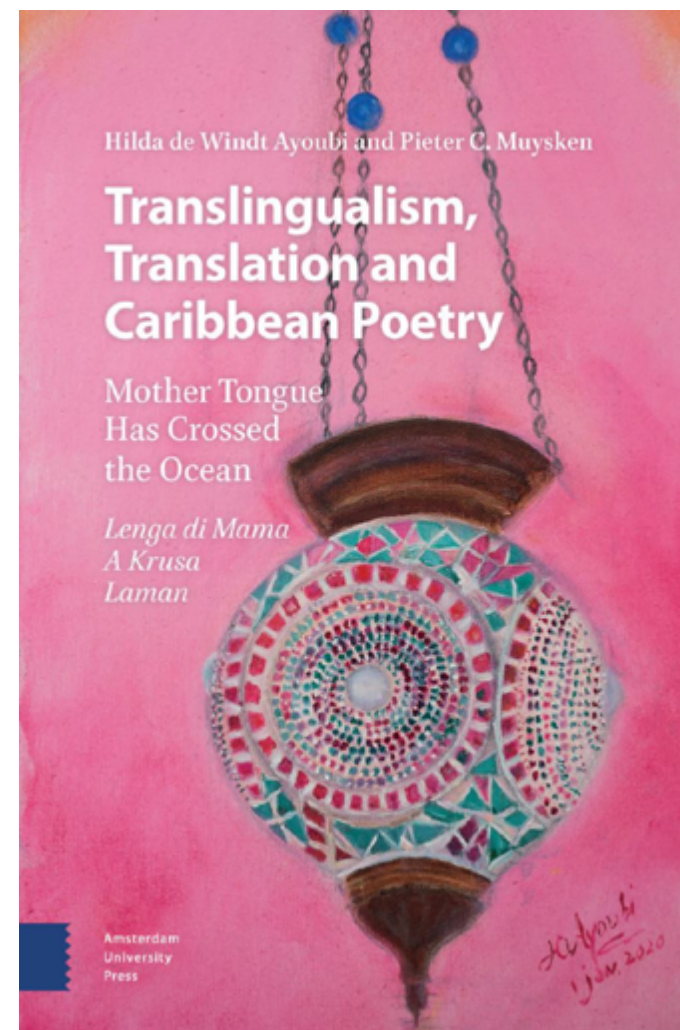
Het boek vormt een collectie van vertaalde gedichten en verkent het emotionele, culturele en intellectuele belang van taalbehoud door middel van poëzie en vertaling, compleet met kaarten, taalprofielen en interviews met de vertalers. Het bevat ook een essay van Pieter C. Muysken. Daarin maakt hij beschouwingen over het verband tussen vertalingen, taalrevitalisering en de processen die talen en taaldiversiteit helpen te verdwijnen. Een ander essay is van Hilda de Windt over het Papiaments. Hilda de Windt hoopt dat door dit boek ook de culturen en talen van de vele vertalers in het voetlicht worden gezet. Ze nodigt mensen uit tot het ontdekken en herkennen van allerlei talen om ze misschien ook ooit te willen leren. De vertalers waren trouwens niet allemaal vertaler van beroep, sommige vertalers waren sprekers van ondervertegenwoordigde talen.

Creooltalen

Creooltalen zijn heel jonge talen in vergelijking met millennia oude Indo-Europese talen zoals het Nederlands. Creooltalen, zoals Papiamento, zijn ontstaan uit het contact tussen kolonisten en slaven tijdens het koloniale tijdperk. Omwille van hun lage status als onderwijstaal geeft men meestal de voorkeur aan de Europese standaardtalen van de voormalige koloniale machthebbers. Algemeen gaat men er nogal vaak van uit dat creooltalen goed zijn voor de sociale cohesie en onderlinge solidariteit, maar dat enkel de Europese standaardtalen zorgen voor opwaartse sociale mobiliteit en economisch succes. Vandaar dat men zich vooral richt op het leren van de Europese talen, en nauwelijks op creooltalen. (Margot van den Berg, In: *Too cool for school? Creooltalen in het onderwijs*, *Stemmen van Afrika*, 6 juli 2021)

Papiaments (Papiamento), op Curaçao schrijven ze Papiamentu.

Papiaments vond zijn oorsprong in de Kaapverdische Eilanden, waar Afrikaanse talen in contact kwamen met Portugees. Papiaments is de voornaamste taal van Aruba, Bonaire en Curaçao. Tot slaaf gemaakte Afrikanen brachten de taal naar de Caraïben. Op Curaçao werd er Spaans en Nederlands aan de taal toegevoegd. Een typisch kenmerk van het Papiaments is het gebruik van toonhoogtes om verschillende betekenissen te onderscheiden. Bijvoorbeeld *mata* [met hoge lage toon] betekent ‘plant’, maar *mata* [met lage hoge toon] betekent ‘doden’. In tegenstelling tot de meeste andere creooltalen (er zijn er meer dan 160 wereldwijd) kan men in het Papiaments zinnen maken met elementen uit vier of meer talen.

Hilda de Windt Ayoubi en P.C. Muysken, *Translingualism, Translation and Caribbean Poetry* – Ondertitel : Mother Tongue Has Crossed the Ocean/Lenga di Mama A Krusa Laman, Amsterdam, 2022, Uitg. Amsterdam University Press, ISBN 9789463727440, e-ISBN 978 90 4855 293 1

Papiamentu is een van de boeiendste talen ter wereld. Het is leuk dat het Papiamento soms wordt vergeleken met een soort natuurlijke Esperantotaal, hoewel Esperanto niet verbonden is met een koloniaal verleden en creooltalen wel. Hier volgt een voorbeeld van tekst in het Papiaments:

Herman Deceuninck ta biba na Bélgika. E ta multilingual i ta gusta teksto-arte (*text-art*) itambetradusí. E ta revisor di *Global Voices* na Esperanto, kaminda su fam ta Dekeunink loke ta mas konforme e pronunsiashon den Esperanto. E a hasi tradukshon kaba pa *Literatura Foiro*, e revista di Esperanto PEN, entre otro, un teksto pa un outor di Eritrea-Etipia, Sulaiman Addonia), di e obra *Silensio ta mi Lenga di Mama* (*Silence is my Mother Tongue*).

Gedicht ‘Papiamentu pa semper’

Veel van de gedichten die Hilda de Windt heeft geschreven houden verband met talen. Uit die

gedichten spreekt ook een diepgewortelde liefde voor haar moedertaal (*Papiamentu*). Ik ben ervan overtuigd dat ook Esperantosprekers maar al te goed begrijpen wat het gedicht *Papiamentu pa semper* wil uitdrukken, na het lezen van wat *Stemmen van Afrika* over dit gedicht te zeggen heeft:

“*Papiamentu pa semper*” geeft in een notendop het conflict weer dat speelt voor veel sprekers van kleine talen. Hoe houd je een taal overeind die in de steeds meer globaliserende buitenwereld weinig status heeft en als onnuttig wordt gezien? Je wilt het beste voor je kinderen, maar je ziet ook hoe zij jouw taal oppikken, die zo een keten vormt over de generaties heen. Voor een creooltaal als het *Papiamentu* speelt dit nog extra, omdat deze talen vaak als heel eenvoudig worden gezien, en daardoor eigenlijk minderwaardig, overblijfsels uit de donkere periode van de slavernij”.

DENASKA LINGVO

Pli ol 6000 lingvoj estas en la mondo - la plej multaj de minoritato sed vin, papiamento, mi havas plej proksime ĉe mia koro

Ĝuste en vi mi povas trovi la plej subtilajn detalojn kiuj sonas kiel muziko, tono kaj melodio, kiuj eble ne ekzistas en la aliaj lingvoj.

Pli ol 6000 lingvoj estas en la mondo sed mia denaska lingvo kiun miaj panjo kaj paĉjo instruis al mi infanaĝe tiun mi plej tenas en mia koro

Pli ol 6000 lingvoj estas en la mondo sed en papiamento ni verkas literaturon, en papiamento ni tradukas la mondan literaturon, por tie pli altenlevi nian denaskan lingvon

Kiel kamparano sur la kampo ne sole plantas maizon sed ankaŭ batatojn papajon, graviolon kaj kalabason por morgaŭ rikolti diversecon, tiel ni ankaŭ devas ami kaj protekti ĉiun lingvon kiu ekzistas en la mondo, eĉ se ĝi estas la lingvo de la plej eta malplimulto.

Vertaling: Herman Deceuninck

Gedicht ‘Wereldvrede’

Hilda de Windt Ayoubi zegt over haar gedicht *Wereldvrede* het volgende: “*Degene die de taal en cultuur der minderheden helpt conserveren, helpt tevens bij de herleving van de wereldvrede*”. De vertaling van internationale werken of de studie van andere talen, in het bijzonder die van minderheidstalen, kan bruggen slaan tussen mensen en landen die anders niet zouden zijn ontstaan. (In: *Translingualism, Translation and Caribbean Poetry*, p. 43)

Ook vertalingen naar het Esperanto kunnen beschouwd worden als een open deur naar andere talen of zoals Comenius het mooi kon verwoorden: « *Janua linguarum reserata* », vrij vertaald ‘De taaldeur werd ontgrendeld’.

Herman Deceuninck

MOEDERTAAL

Meer dan 6000 talen zijn er in de wereld -de meeste van een minderheid maar jou , Papiamento, heb ik het dichtst bij mijn hart

In jou juist kan ik terecht voor de allerfijnste details die klinken als muziek, toon en melodie die misschien in de andere talen niet bestaan.

Meer dan 6000 talen zijn er in de wereld maar mijn moedertaal die liefdevol mijn vader en moeder me met de lepel hebben ingegeven die houd ik meest in mijn hart vast

Meer dan 6000 talen zijn er in de wereld maar in het Papiamento schrijven we literatuur, in het Papiamento vertalen we de wereldliteratuur, om onze moedertaal ginder hoger op te tillen

Zoals een boer op het land niet alleen mais plant maar ook zoete aardappels papaya, zuurzak en kalebas om morgen verscheidenheid te oogsten, zo moeten wij ook elke taal koesteren en beschermen die in de wereld bestaat, al is het van de piepkleinste minderheid, de taal!

Vertaling: Pieter Muysken

LENGA DI MAMA

Mas ku 6000 idioma na mundu ta eksistí, -e mayoría di un minoría, pero ta abo, papiamentu, mas serka di mi kurason mi tin

Ta den bo mi ta ekspresá detayenan mas ayá ku ta zona manera muzik, tono i melodía ku kisas den e otronan no ta eksistí

Mas ku 6000 lenga na mundu ta eksistí, pero ta mi lenga di mama ku papa i mama na kuchara a duna mi mas mi ta tesorá, mas na mi kurason mi tin pegá

Mas ku 6000 idioma na mundu ta eksistí, pero na papiamentu literatura nos ta kirbi, na papiamentu obranan internashonal, pa nos lenga di mama mas ayá nos elevá

Manera e kunukero no ta planta solamente maishi sino tambe batata dushi papaya, sòrsaka i kalbas pa mayan e kosechá diversidat, asina nos tambe mester tesorá i protehá kada idioma kuna mundu ta eksistí, maske ta di e minoría di mas chikí!

Hilda de Windt Ayoubi

Kara amiko,

Nome de la V.Esp-o, mi ĝojas inviti vin al la BENELUKSA KONGRESO kiu okazos en la urbo BOUILLON en la sudo de Belgio, la 28-an, 29-an, 30-an de septembro kaj la 1-an de oktobro.

BOUILLON estas la urbo de Godefroid de Bouillon. Ni evidente vizitos la kastelon, sed ankaŭ la ĉirkaŭaĵon. Pluraj promenoj estas planitaj en la belega ĉirkaŭa kamparo.

Ni havos la grandan plezuron gastigi Katalin KOVATS (ĉefredaktoro de Edukado.net) kiu proponos altnivelajn kursojn.

Sabate vespere koncertos por ni Armel AMIOT. Li ankaŭ gvidos kantatelierojn. Ekkonu Armel en ĉi tiu filmeto: <https://mallonge.net/armel22>

La detala programo aperas en la kongresa retejo.

Bouillon ne havas stacidomon. Ni prizorgos taksiservon ekde Libramont.

Aliĝu rapide ĉe <https://benelukso.eu/kongreso> kaj spektu la malgrandan filmon.

Ni antaŭĝojas vian partoprenon !

Jean ANNET
Prezidanto de la V.Esp-o

Handtekening(en) Signature(s) Unterschrift(en)		OVERSCHRIJVINGSOPDRACHT ORDRE DE VIREMENT ÜBERWEISUNGSAUFTRAG 02	
De vordering van de bank aan MOOREN & LEYLA of elke andere of allen per vordering. Le montant de la somme (l'appoint) de cet ordre est payable à l'ordre de MOOREN & LEYLA ou de tout autre (ou de tous) par virement. Der Betrag ist auftragsgemäß in die Banknoten / Daten / Ausführungsscheine in die Zukunft		Bedrag / Montant / Betrag	EUR CENT
Rekening opdrachtgever (IBAN) Compte donneur d'ordre (IBAN) Konto des Auftraggebers (IBAN)			
Naam en adres opdrachtgever Nom et adresse donneur d'ordre Name und Adresse des Auftraggebers			
Rekening begunstigde (IBAN) Compte bénéficiaire (IBAN) Konto des Begünstigten (IBAN)	B E 3 1 4 0 2 5 5 1 0 5 3 1 5 5		
BIC begunstigde BIC bénéficiaire BIC Begünstigten	K R E D B E B B		
Naam en adres begunstigde Nom et adresse bénéficiaire Name und Adresse des Begünstigten	VLAAMSE ESPERANTOBOND VZW LANGE BEELDEKERENSTRAAT 169 2060 ANTWERPEN		
Mededeling Communication Mittteilung	LIDMAATSCHAP 2024 30 EUR / GIFT 40 EUR		

KAŜITA PERLO EN LA LIEĜA REGIONO EEN VERBORGEN PAREL IN HET LUIKSE

Sabaton la 10an de junio, la grupo de Lieĝo, sub gvido de Eric Nemès, bonvenigis nin en Ében. Legantoj verŝajne pli bone konas la ĝemelan vilaĝon Ében-Émael pro la trista sorto de ĝia fuorto dum la Unua Mondmilito. Mi neniam vizitis unu el ambaŭ, do mi ne povas kompari ilin, sed sciu ke vizito al Ében certe valoras la penon, specife ĉar ĝi havas diversajn rilatojn al Esperanto.

Estas ĉiam plezuro alveni en la bela stacidomo de Lieĝo, verko de la hispana arĥitekto Santiago Calatrava. Kiam mi antaŭ longa tempo estis ĉi tie, la stacidoma kvartalo aspektis neglektita, izolita de la urbocentro. Nun oni vere plibeligis ĝin. La tuta kvartalo plenas je vivo. Ni – du flandroj kaj juna bruselanino – havis la lukson esti akceptitaj kaj veturigataj al la rendevuloko fare de Pierre Simon, afabla, entuziasma esperantisto.

APOKALIPSO KAJ SILIKVO

Alveninte, dum ni iom promenis al la rendevuloko, alridis nin, de malproksime, rimarkinda turo. Sur ĉiu el la kvar anguloj de la tegmento staris kvazaŭ apokalipsa besto. La turo, 33 metrojn alta, estas la vivoverko de Robert Garcet, kiu ĝin sole konceptis kaj konstruis en la 50aj jaroj. Li estis “simpla” metiisto, tajlisto en silikvominejo. Spertinta la apokalipsan mondmiliton – mia supozo – li pristudis la tekstojn de la Apokalipso el la biblio laŭ Sankta Johano kaj tio donis al li inspiron por starigi ĉi tiun konstruaĵon. En 1949 li komencis konstrui la turon, kvazaŭ “meĵloŝtono por la homaro”, kaj reference al la Apokalipso nomis ĝin la turo de Ében-Ézer. La konstruaĵo estas plena je fantastaj artverkoj, ciferoj, ekzotikaj signoj reference al tiu biblia katastrofo. La bestoj sur la tegmento-anguloj efektive ankaŭ devenas de la Apokalipso, sed ankaŭ la dimensioj de la turo referencas al ĝi. Ekz. la numero 33: la alteco de la turo (33 m), la nombro de ŝtupoj en la ŝtuparo antaŭ la turo (33) kaj la profundeco de la akvoputo (33 m).

Li klare estis pacifisto kaj lige kun tio ankaŭ iĝis... esperantisto. Li eĉ esperantigis sian nomon al Roberto kaj, kiel pacifisto, li malpermesis al sia filo iam soldatiĝi. Granda pentraĵo je la teretaĝo de la

Zaterdag 10 juli verwelkomde de Luikse Esperantogroep, onder leiding van Eric Nemès, ons in Ében. Lezers zijn wellicht beter bekend met het “tweelingdorp” Ében-Émael vanwege het trieste lot van zijn fort tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ik had geen van beide ooit bezocht, dus ik kan ze niet vergelijken, maar sowieso is een bezoek aan Ében zeker de moeite waard, al is het maar omdat het op allerlei manieren gelinkt is aan Esperanto.

Het is altijd plezierig om aan te komen in het mooie station van Luik, een werk van de Spaanse architect Santiago Calatrava. Toen ik hier lang geleden nog eens was, leek de stationsbuurt verwaarloosd, ver van het centrum. Nu is de buurt echt verfraaid en bruist het er van het leven. Wij – twee Vlamingen en een jonge Brusselse – kregen de luxe van een persoonlijk onthaal en vervoer naar de ontmoetingsplaats. Chauffeur van dienst was Pierre Simon, een vriendelijke, enthousiaste esperantist.

APOCALYPS EN SILEX

Wandelend naar de plaats van afspraak lachte een merkwaardige toren ons van ver toe. Op elk van de vier hoeken van het dak stond, wat leek op, een apocalyptisch beest. De toren, 33 meter hoog, is het levenswerk van Robert Garcet, die hem zelf ontworpen en gebouwd heeft in de jaren vijftig. Hij was een “eenvoudige” vakman, steenhouwer in een silexmijn. Nadat hij de apocalyptische Tweede Wereldoorloghadmeegemaakt – mijnveronderstelling – was hij de teksten van de Apocalyps beginnen te bestuderen. Dit gaf hem de inspiratie voor dit bouwwerk. In 1949 begon hij met de bouw van de toren, als een “mijlpaal voor de mensheid”, en, verwijzend naar de Apocalyps, noemde hij het de toren van Ében-Ézer. Het gebouw is vol van fantastische kunstwerken, figuren, exotisch tekens die verwijzen naar die Bijbels catastrofe. De dieren op de dakhoecken blijken inderdaad uit de Apocalyps te komen maar ook de afmetingen van de toren verwijzen ernaar. Het getal 33 bijvoorbeeld komt terug als de hoogte van de toren (33 m), het aantal treden in de trap voor de toren (33) en de diepte van de waterput (33 m).

Robert was duidelijk een pacifist en daaraan

turo respregulas lian vivfilozofion. Drako sata je mono elspruĉas armilojn kaj forvoras ordinarajn homojn. Ni ne havis tempon rigardi la aliajn etaĝojn, sed tio nepre ankaŭ valoras la penon, same kiel la loka silikvomuzeo. Oni uzas silikvon por kovri la internon de ŝtalfornoj, kiu iam tre furoris en Valonio. La ŝtono, kiun oni trovis ĉi tie, estis tre altkvalita kaj famkonata en la tuta mondo. Nun tiuj silikvominejoj kaj la ŝtalindustrio estas pereinta gloro. Oni anstataŭigis la lokan silikvon per malpli kvalita, sed malpli kosta silikvo el Azio. Ni ricevis ĉiujn tiajn interesajn informojn de loka esperantisto Freddy Close, emerita arĥeologo, aktiva esperantisto kaj multe pli, kiel vi povos legi poste.

Estis varmega tago, sed tio ne ĝenis. Plenaere, sed ŝirmite kontraŭ la suno, ni ekhavis bongustan manĝon en loka restoracio Le Moulin du Broukay, sur la bordo de rivero Geer (*Jeker* en la nederlanda). Estas iama muelejo, kie oni diserigis silikvon, nun ĝi estas restoracio mastrumita de homoj, kiu malfacile funkcias en la socio kaj ie ricevas ŝancon por denove integriĝi en la socion. Estas ankaŭ turisma akceptejo kaj oni organizas tie diversajn kulturajn, artajn, sportajn aktivecojn kaj atelierojn.

gelinkt werd hij ook... esperantist. Niet zonder reden noemde hij zichzelf Roberto en, als pacifist, verbood hij zijn zoon om legerdienst te doen. Een groot schilderij op het gelijkvloers van de toren weerspiegelt zijn levensfilosofie: een draak, verzadigd van muntstukken, spuwt wapens uit en en verslindt mensen. We hadden niet de tijd om alle verdiepingen te bekijken maar het moet zeker de moeite waard zijn, net zoals het silexmuseum in dezelfde toren. Silex werd en wordt om de binnenkant van hoogovens te bedekken, ooit de trots van Wallonië. De silex die hier gevonden werd was van uitstekende kwaliteit en populair in de hele wereld. Nu zijn de silexmijnen en staalindustrie grotendeels vergane glorie. In plaats van de lokale silex gebruikt men nu silex uit Azië die van mindere kwaliteit is maar goedkoper. Al die interessante informatie kregen we van Freddy Close, gepensioneerd archeoloog, actieve esperantist en nog veel meer, zoals je verder kan lezen.

Het was heet die dag maar dat stoorde me niet. In openlucht en beschut tegen de zon, kregen we een verrukkelijke maaltijd voorgeschoteld in het lokale restaurant Le Moulin du Broukay, op de oever van de Geer-rivier (*Jeker* in het Nederlands). Het is een voormalige watermolen waar silex vermalen werd. Nu is het een restaurant dat gerund wordt door mensen die moeilijk aan de bak geraken in de samenleving en hier een kans krijgen om te herintegreren in de samenleving. Het huisvest ook de dienst voor toerisme en men organiseert er verschillende culturele, artistieke, sportgebonden activiteiten.

STROOIEN HOEDEN

De namiddag stond in het teken van... strohoeden. Ik had er geen idee van dat het dorp Ében internationaal – zelfs tot in Parijs – vermaard was als productiecentrum van strohoeden. De kleine industrie kende zijn hoogtepunt in de 19e eeuw. Maar zelfs in de tweede helft van de 20e eeuw werden de hoeden er gemaakt. De beroemde Franse zanger Maurice Chevalier bijvoorbeeld droeg graag hoeden van Ében. Tot mijn verrassing ontdekte ik dat “Ébène” nog altijd een kwaliteitsaanduiding is van strooien hoeden, die bijna zeker verwijst naar het dorp Ében. De oorsprong van dit bijzondere – aanvankelijk – artisanat en – later – kleine industrie is naar verluidt de bijzondere kwaliteit van het stro dat geoogst wordt aan de oevers van de Geer.

Freddy Close en zijn vrouw, plaatselijke esperantisten maar vooral enthousiastelingen die de

PAJLOĈAPELOJ

La posttagmezo estis dediĉita al... pajloĉapeloj. Mi tute ne sciis, ke la vilaĝo Ében estis famkonata, eĉ ĝis Parizo, kiel produktejo de pajloĉapeloj. La etindustrio konis sian kulminon en la 19a jarcento, sed eĉ en la 20a jarcento la fama franca kantisto Maurice Chevalier ekzemple preferis ĉapelojn el Ében. Je mia surprizo ankoraŭ nun ekzistas kvalitindiko "Ébène", kiu preskaŭ certe referencas al la vilaĝo Ében. La origino de tiu loka – unue – metio kaj – poste – etindustrio laŭdire estus la aparta kvalito de la pajlo, kiun oni rikoltis sur la bordoj de la Geer.

Freddy Close kaj lia edzino, lokaj esperantistoj, sed ĉefe entuziasmoj, kiuj volas konservi la memoron pri tiu fama agado, akceptis nin varme en ilia impresa muzeo. La muzeo konsistas el pluraj domoj, sed la ĉefa konstruaĵo estas farmbieno el la 18a jarcento, ilia loĝejo, kie la loĝantoj volas konservi la etoson el la iama tempo. Estas malgrandaj, sed tre valoraj ekspozicioj de arĥeologiaj trovitaĵoj el la regiono kaj – en apuda ĉambro – diversaj aĵoj, kiujn oni faris el pajlo. Nekredeble, kion oni kreis el pajlo – ne nur ĉapelojn, sed ankaŭ "pentraĵojn", juvelojn, kestojn ktp...

Sur la korto la edzino de Freddy demonstris, kiel oni plektis la pajlon. Tio estis la unua etapo en la procezo de produktado de pajloĉapeloj. Ne la pajlotigo mem estis la "krudmaterialo" por la ĉapeloj, sed "pajlaroj", aroj da plektitaj tigoj. La farado de tiuj pajlaroj estis kaj restis hejma laboro de la familioj de la vilaĝo, eĉ infanoj helpis en tio. Poste la pajlaroj iris al lokaj entrepren(et)oj, kie lertaj laboristoj produktis la ĉapelojn. En unu el la domoj la paro rekonstruis atelieron pri pajlofarado, kie ĉiuj maŝinoj ankoraŭ funkcias. Freddy surhavis pajloĉapelon, kiun ili mem faris en sia ateliero. Krom tiun intereseĝan atelieron la estroj ankaŭ rekreas butiketon el la malnova tempo. Por homoj de certa aĝo la butiketo vekas nostalgion al ilia infanaĝo. Kaj laste, sed ne balaste, ili ankaŭ aranĝis modestan dometon el la jaro 1801, kie oni povas vidi, kiel – malkomforte – vivis homoj tiu-epoke.

Mi ne povas sufiĉe rekomendi viziton al tiu(j) muzeo(j) de Ében. Muzeumuloj povas facile pasigi du tagojn tie. Dankon al la organizantoj kaj la gastigantoj!

Piet Glorieux

herinnering willen bewaren aan die – ooit internati-onaal gerenommeerde – activiteit ontvingen ons hartelijk in hun indrukwekkend museum. Het bestaat uit meerdere huizen maar het hoofdgebouw is een boerderij uit de 18e eeuw, die ook hun woonplaats is. De bewoners deden er alles aan om er de sfeer van vroeger te behouden. Het herbergt ook een kleine maar erg waardevolle tentoonstelling van archeologische vondsten uit de regio en – in een aangrenzende kamer – allerlei objecten gemaakt uit stro. Ongelooflijk wat je kan maken van stro. Niet alleen hoeden maar ook "schilderijen", juwelen, dozen, kisten enz.

Op het terras demonstreerde Freddy's echtgenote hoe stro gevlochten wordt. Het vlechten is de eerste fase in het productieproces van strohoeden. Niet het stro zelf is de "grondstof" voor de hoeden maar strovlechten, bundels gevlochten stengels. Het vlechten was en bleef tot het einde "huisnijverheid" van de families uit het dorp, zelfs kinderen hielpen erbij. Daarna gingen de vlechten naar lokale bedrijven waar handige arbeiders/stielmannen de hoeden maakten. In een van de huizen van het museum heeft het echtpaar een compleet atelier ingericht voor het maken van hoeden. Elke machine functioneert er nog. Freddy droeg een strooien hoed die in hun eigen werkplaats geproduceerd was. Naast dit heel interessante atelier hebben de eigenaars ook een winkeltje "uit de oude tijd" herschapen. Voor mensen van een zekere leeftijd, zoals ondergetekende, maakt de winkel heimwee wakker naar hun jeugd. En last but not least, herschiepen de uitbaters ook een eenvoudig huisje uit het jaar 1801, waar men kan zien hoe – ongemakkelijk – mensen leefden in die tijd.

Ik kan een bezoek aan de musea van Ében niet genoeg aanbevelen. Museumliehebbers kunnen er gemakkelijk twee dagen doorbrengen. Met dank aan de organisatoren en de gastheer/dame!

Piet Glorieux

RAPORTO

EEN ESPERANTIST UIT EEN MIJNWERKERS-FAMILIE OP BEZOEK IN LIMBURG

Dit jaar had de traditionele Limburga Tago een apart, internationaal tintje. Een van de aanwezigen was namelijk Péter Bogdán, de nieuwe bediende van de Vlaamse Esperantobond. Hij is afkomstig uit Hongarije en – zoals je uit de titel kan afleiden – was het niet alleen de kennismaking met Vlaamse esperantisten die hem interesseerde. Je verneemt meer over Péter in ons volgende nummer.

Dit jaar werd de Limburg-dag georganiseerd op 21 mei in Genk. De ochtendbijeenkomst vond plaats op parkeerplaats 2 van de C-mine-campus en - overeenkomstig het programma - kregen de bezoekende esperantisten er presentaties over de industriële en de cultuurgeschiedenis.

Eerst werd er een korte film vertoond (in verschillende talen) over de geschiedenis van C-mine in Genk, daarna was er een wandeling van vier kilometer, waarbij we onder meer inzicht kregen in het leven van de Genkse mijnwerkers en de, voor hen voorziene, Genkse infrastructuur.

De gezellige wandeling werd gevolgd door een picknick in een nabijgelegen bos, met interessante gesprekken, een nadere kennismaking en luchtige of diepzinnige gedachtewisselingen. Daarna konden de geïnteresseerde esperantisten het museum van C-mine bezoeken.

Het interieur van de voormalige werkplaats, de gereedschappen die er werden gebruikt, de structuur van de mijn, de sombere en enge duisternis was buitengewoon intrigerend, maar je kreeg ook een goed gevoel aan het slot van de tentoonstelling, die eindigde op de gerestaureerde schachtoren waar je, vanop een angstaanjagende hoogte, een schitterend uitzicht had op de omgeving.

Na de tentoonstelling volgde een magisch diner, dat lang duurde, waarbij onze groep esperantisten boeiende mensen en spannende verhalen kon aanhoren.

Als Hongaarse esperantist nam ik voor het eerst deel aan de Limburg-dag en ik vond het bijzonder interessant. Niet alleen door de kennismaking met nieuwe, onbekende Esperantosprekers, maar

Ĉi-jare, oni aranĝis la 21-an de majo la Limburgan Tagon en Genk. La matena renkontiĝo okazis en Parkejo 2 de la C-Mine-kampuso, kaj - laŭ la programo - la vizitantoj esperantistoj ricevis prezentadojn pri industria kaj kulturhistorio tie.

Unue oni montris (en diversaj lingvoj) mallongan filmon pri la historio de C-Mine en Genk, poste okazis kvarkilometra promenado, dum kiu ni povis ekkompreni interalie la vivon de la Genk-ministoj kaj la Genk-infrastrukturon konektitaj al ili.

La agrablan promenadon sekvis pikniko en apuda arbaro, kun interesaj interparoloj, konatiĝo, pli malpezaj kaj pli profundaj interŝanĝoj de ideoj, kaj poste la interesitaj esperantistoj povis viziti la muzeon de C-Mine.

La interno de la iama laborejo, la tie uzataj iloj, la strukturo de la minejo, la malgaja kaj terura mallumo en kelkaj kazoj estis eksterordinare intriga, sed ankaŭ estis bona sento kiam, ĉe la fino de la ekspozicio, la vizitanto subite trovis sin super la tero, je timiga alteco, de kiu, samtempe, malfermiĝis brila panoramo de la ĉirkaŭaĵo.

Post la ekspozicio sekvis magia vespermanĝo, kiu daŭris longan tempon, dum kiu nia komunumo povis ekkoni ekscitajn homojn kaj ekscitajn rakontojn.

Kiel hungara esperantisto mi unuafoje partoprenis la Limburgan Tagon, kaj ĝi estis aparte interese

ook omdat ik uit een mijnstreek kom en uit een mijnwerkersfamilie stam. Het was interessant om te ervaren hoe de mijncultuur in mijn kleinere thuisland overeenkomt met maar toch verschilt van de mijncultuur in Genk.

Ik heb veel geleerd over de culturele en industriële geschiedenis van Genk, maar ook over het gedrag van mensen en het omgaan met hen, waarvoor mijn oprechte dank aan de organisatoren van de Limburg-dag!

Péter Bogdan

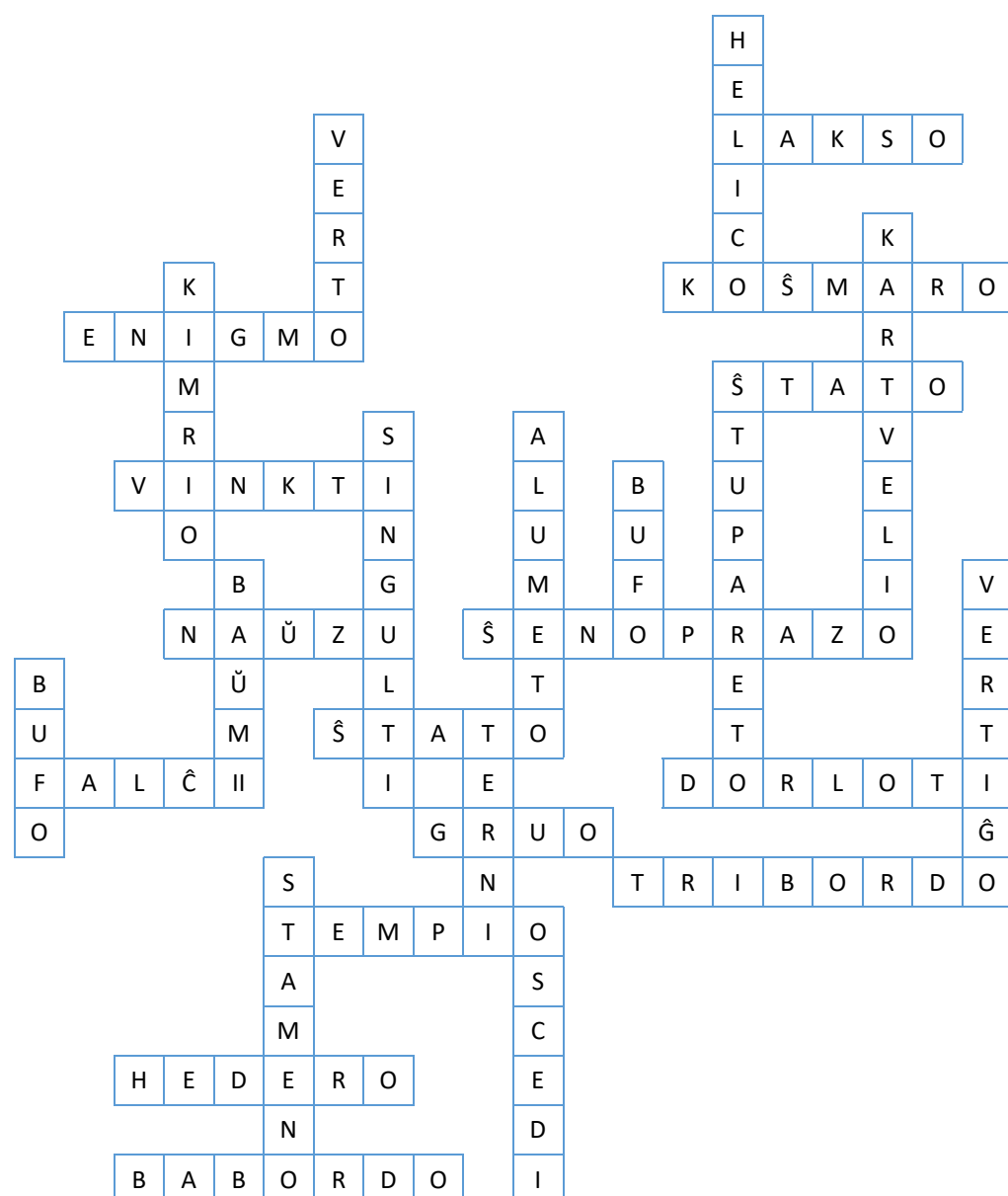
(ietwat vrij) vertaald door Piet Glorieux

por mi. Ne nur pro la novaj, nekonataj samideanoj, sed ankaŭ pro tio, ke mi venas el minista regiono kaj minista familio, t.e. estis interese sperti kiel la minista kulturo de mia pli mallarĝa patrujo estas la sama kaj kiel ĝi diferencas de la minkulturo de Genk.

Mi eksciis multon novan pri kultura kaj industria historio de Genk, sed ankaŭ pri homaj sintenoj kaj rilatoj, pro kio mi elkore dankas la organizantojn de la Limburga Tago!

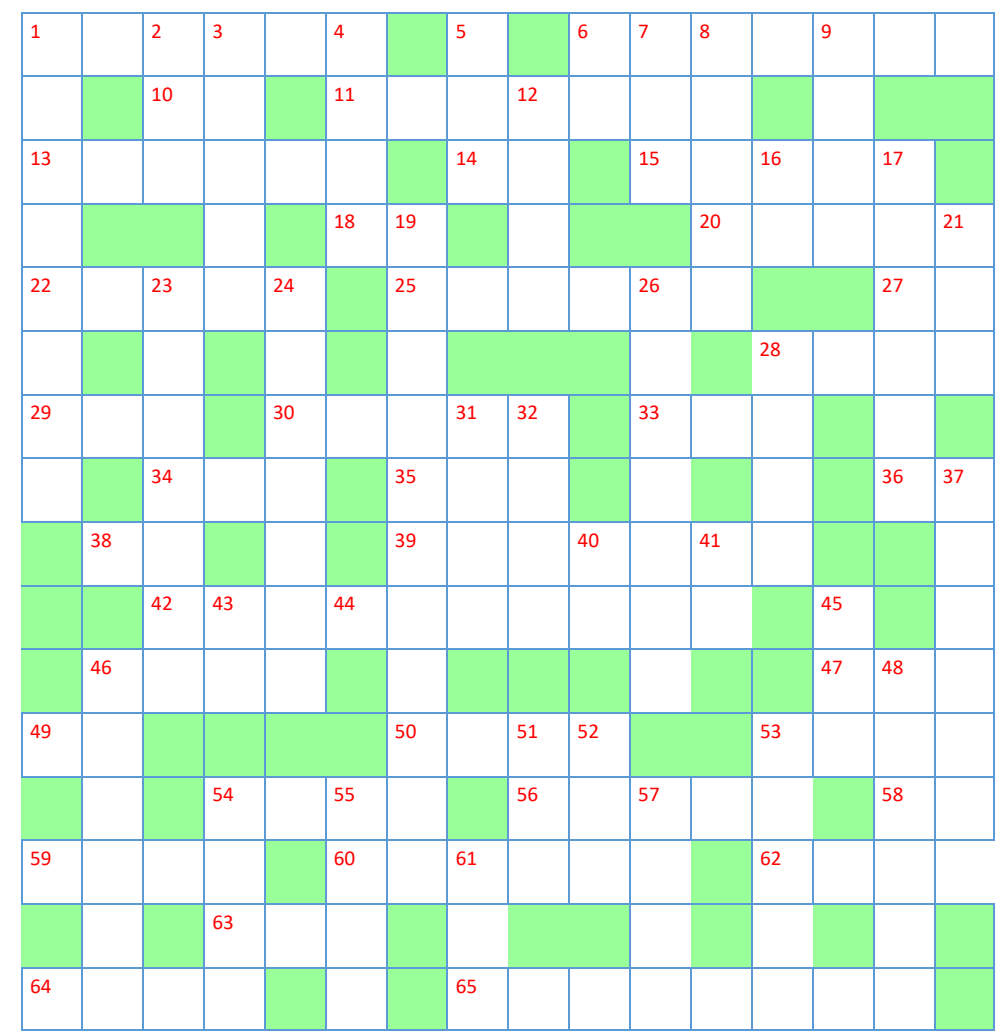
Petro Bogdan

Solvo de la puzlo el Horizon-taal 321

LUDO

VORTPUZLO

Horizontale

- 1. kortobirdo, 6. tiu ne ŝatis glavojn, 10 unua in', 11. fermentinda frukto, 13. beligi ĉambron, 14. muziknoto, 15. luksa seĝo, 18. luksa metal', 20. anagramo de iu vorto, 22. funkciigi, 25. atentigi, 27. Internacia Lingvo, 28 malaparte, 29. basen', 30 trinksopira, 33. ne via, 34. japana naŭ, 35. dezertparadizet', 36. 2 vert. + 45 vert., 38. naŭza interjekcio, 39. Platona lando, 42. nehoma kuracisto, 46. deziri, 47. ankaŭ ne, 49. iom pli ol 3, 50. batet', 53. Nederlanddevena Sud-Afrikano, 54. iri kiel likvo, 56. Ŝvejka lando, 58. ovalaĵ', 59. tiu devis eviti la sunon, 60. notego, 62. gramatiklaĵo, 63. voka interjekcio, 64. frenezeta, 65 C₂H₆O.

Vertikale

- 1. manĝebla kapitulo, 2. nombro da malvirtoj, 3. okazaj', 4. genro de mamuloj kiel ŝafo, 5. deviga sufikso, 6. prep., 7. bela (?) kreitaĵ', 8. iri al postmondo, 9. la sepa arto, 12. taŭge, 16. nobla metal', 17. por enmeti 58 hor., 19. medicina tekniko, 21. grasaj', 23. lavabo, 24. malkomplimenti, 26. cilindro, foje muzika, 28. perono, 31. agi, 32. ĉevalparenc', 37. urbo en Pollando, 40. kartvela lingvo, 41. malbonŝanca litero, 43 ne-en, 45. tre malmulte, 46. distilita fortaĵo, 48. foreriĝo, 51. hidi, 52. netut', 53. gantsporto, 54. tiu kaptas la vermon, 55. rangantaŭa, 57. aragona popoldanco, 61. prep.

Elŝutu la solvon de la enigmo ĉi tie:
<https://mallonge.net/eem2023-2-solvo>

Contactadressen in Vlaanderen

www.esperanto.be/groepen

ANTWERPEN

Esperanto-Antwerpen, p/a Lange Beeldekensstraat 169, BE-2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00 www.esperanto.be/antwerpen
esperanto-antwerpen@esperanto.be
La Verda Stelo: Klaas Dijkstra (voorzitter)

BRUGGE

Paco kaj justeco, Heidi Goes, Assebroeklaan 2, BE-8310 Brugge, tel.: 050 67 51 78, heidi.goes@gmail.com
<https://paco-kaj-justeco.weebly.com>

GENT

La Progreso, Katja Lödör, Peter Benoîtlaan 117, BE-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77, gnt@esperanto.be - www.esperanto.be/gent

KALMTHOUT

La Erikejo, Mireille Storms, Douglaslaan 14, BE-2950 Kapellen, tel.: 03 666 83 19, mireillestorms@hotmail.com
<https://laerikejo.wordpress.com>

KORTRIJK

La Konkordo, Piet Glorieux, Pastoor Blanckestraat 8 bus 0201, BE-8610 Kortemark, tel.: 0472 25 79 18, piet.glorieux@gmail.com, Jean-Pierre Allewaert, Leeuw van Vlaanderenlaan 35/0011 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96, esperantokortrijk@hotmail.com
www.esperanto-kortrijk.info

LEUVEN

Esperanto 3000, Myriam Van der Steen, Albert Stainierstraat 1, BE 3001 Heverlee Tel.: 0497 47 35 38 leuven@esperanto.be
www.esperanto3000.be

LIMBURG

Limburgse Esperantovereniging
Henri Schutters, Panhovenstraat 10, BE-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92, henri.schutters@skynet.be
www.esperanto.be/limburg

OOSTENDE

La Konko, Anne Brabant, Duinenstraat 74 /0201 BE-8400 Oostende, tel.: 059 44 82 50 anne.brabant@telenet.be
www.esperanto.be/oostende

ROESELARE / TIELT zie KORTRIJK

TIENEN

Esperanto Numismatiek Vereniging (ENA) Info: Bert Boon,, Merelhof 8, BE-3300 Tienen, tel. en fax: 0472 73 48 30 bert.boon@skynet.be

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo

Lange Beeldekensstraat 169, BE- 2060 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00
info@fel.esperanto.be, www.esperanto.be

Belga Esperanto-Federacio (BEF): Kristin Tytgat, kristin.tytgat@skynet.be
www.esperanto.be/bef

ILEI-Belgio (Esperanto-leraars): Marc Cuffez, Torhoutsesteenweg 453 bus 0003, BE-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65, flandrio@hotmail.be
<https://ilei.info>

Verdaj Skoltoj

p/a Valère Doumont, Rue des Champs, 3 5060 Sambreville, tel.:0485 517 552; info@verdajskoltoj.net - www.verdajskoltoj.net

Valona Esperanto-asocio, V.Esp-o

p/a Jean Annet, Rue de la Terre Franche 31 - 5310 Eghezée, tel.: 0495 10 32 30, esperanto.wallonie@gmail.com

Esperantista Brusela Grupo vzw (EBG) sekretariejo: p/a Yves De Keyzer, Perkstraat 78, BE-1630 Linkebeek tel.: 0498 04 00 95; sekretario@esperantobruselo.org - www.esperantobruselo.org/nl
Françoise Pellegrin, Eiklaan 14, BE-1640 Sint-Genesius-Rode

Esperanto Nederland, secretaris, Ineke Emmelkamp, Arubastraat 12, 9715 RW Groningen, tel.: +31 (0)50 5718842
sekretario@esperanto-nederland.nl
www.esperanto-nederland.nl/groepen

Hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging/Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: +31(0)104 361 044, uea@co.uea.org - www.uea.org

Bestuursleden van FEL

Voorzitter: Nicky Janssen
Ondervoorzitter: Ivo Vercammen †
Secretaris: Piet Glorieux
Penningmeester: Kevin De Laet
Bestuursleden: Yves Nevelsteen, Johan Van Eenoo

www.esperanto.be/horizontaal

<https://esperanto.events>

plusendas al

<https://eventaservo.org>

Eventoj en via regiono aperas en Eventa Servo de UEA. Jen la facilaj landaj ligiloj:

- Belgio be.esperanto.events
- Francio fr.esperanto.events
- Germanio de.esperanto.events
- Nederlando nl.esperanto.events

Ekzistas tia ligilo por ĉiuj landoj de la mondo!

Estas tre facile por:
komuniki, memori,
taji – ankaŭ por
ne-esperantistoj!